

Š T U B I D U

LETNIK 18 | ŠTEVILKA 1 | APRIL 2023

ŠTUBIDU

UVODNIK

Dobrodošli v novi številki Štubiduja, ki smo jo za vas v letošnjem študijskem letu pripravili v Sekciji študentov bibliotekarstva. V pričujoči številki boste našli strokovne prispevke o Knjižnici slepih in slabovidnih Minke Skabrne, bralnih klubih in knjigobeznicah, poročilo z ekskurzije v Maribor, poročila udeležencev Kongresa ZBDS 2022, križanko, kratko zgodbo, poezijo in še kaj. Poseben dodatek k številki pa je kazalka Bralnega kluba Sekcije študentov bibliotekarstva.

Seveda pa v Sekciji za vas ne pripravljamo samo Štubiduja, ampak še marsikaj drugega. Če na hitro obudimo spomine na lansko študijsko leto, smo po nekaj letih premora ponovno obudili Štubidu, nova številka je izšla marca lansko leto, organizirali pa smo tudi praznovanje 25. obletnice delovanja Sekcije. V sodelovanju s tutorstvom smo izvedli še večer družabnih iger, tutorsko čajanko in brucovanje.

Tudi v letošnjem študijskem letu smo izvedli že nekaj dogodkov, recimo brucovanje, predpraznično pitanje in srečanja Bralnega kluba SŠB. V začetku prihodnjega študijskega leta pa nas čaka ekskurzija na Frankfurti knjižni sejem, ki bo letos za nas še posebej pomemben, saj je častna gostja prav Slovenija.

V uredništvu Štubiduja in vodstvu Sekcije vam želimo lep preostanek študijskega

KAZALO

Uvodnik	2
Ekskurzija v Maribor	4
Knjižnica slepih in slabovidnih	8
Kroženje knjig v knjigobeznicah	12
Bralni klubi	14
Kongres ZBDS 2022	18
Križanka	24
Jančar in Golob na plaži	26
Vpogled - kratka zgodba	27
Pesmi Nike Arih	28

KOLOFON

ŠTUBIDU - revija študentov bibliotekarstva
Letnik 18, številka 1, april 2023 (štud. leto 2022/2023)
Izdaja Sekcija študentov bibliotekarstva pri ZBDS
Kontakt: stubidu@zbdz-zveza.si in studenti.biblio@zbdz-zveza.si

Glavni urednik: Luka Oprešnik
Uredniški odbor: Marija De Luisa, Dominik Lenarčič in Nazarij Shebunchak
Prispevke napisali: Marija De Luisa, Dominik Lenarčič, Luka Oprešnik in Nazarij Shebunchak

Jezikovni pregled:
Oblikovanje in grafični prelom: Luka Oprešnik

ISSN C503-6488

Tisk: Birografika BORI d.o.o.
Naklada: 120 izvodov

Vse pravice pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov na kateremkoli mediju je dovoljen s predhodnim dovoljenjem izdajatelja in navedbo vira.

ZVEZA BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV
SLOVENIJE

Filozofska fakulteta
ŠTUDENTSKI SVET

Univerza v Ljubljani
FILOZOFSKA FAKULTETA

Poročilo

EKSKURZIJA V MARIBOR

Študenti Oddelka za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo smo se 6. maja 2022 odpravili na ekskurzijo v Maribor, kjer smo si ogledali Univerzitetno knjižnico (UKM), Pokrajinski arhiv ter superračunalnik VEGA in knjižnico na Inštitutu informacijskih znanosti (IZUM). Na vseh treh lokacijah ekskurzije smo imeli profesionalno vodstvo in dobro pogostitev.

Medtem ko so študenti druge stopnje v okviru predmeta Izbrana poglavja iz informacijske znanosti izvajali pilotno raziskavo, smo ostali imeli vodenje po UKM, kjer smo si najprej ogledali razporeditev oddelkov in knjižničnega gradiva. Najbolj nenavaden je bil glasbeni stol (Beatnik – The Sound Station Chair), to je udoben naslonjač, obkrožen z naslonjalom, iz katerega se predvaja glasba. Glasbena stereo izkušnja je bila izjemna. Knjižnica med ostalim gradivom ponuja tudi modele človeških organov, s katerimi si študenti medicine lahko pomagajo pri študiju. Na čitalnikih si lahko ogledamo časnike v obliki mikrofilmov.

Čitalniki mikrofilmov v UKM

Ustavili smo se tudi v majhnem prostoru s skenerjem, kjer zaposleni skenira in digitalizira knjižno in slikovno gradivo knjižnice. Skener je prilagodljiv za občutljive, starejše knjige – v tem primeru plošči za postavljanje knjig nista povsem razprti, ampak v obliki črke V, skener pa zajame vsebino od zgoraj. Skeni nastajajo v obliki fotografij in vsebujejo po dve strani knjige hkrati, zato jih je v procesu obdelave treba še obrezati. Tako traja obdelava tanjše občutljive knjige kar tri ure.

Zatem smo se premaknili v kletne prostore knjižnice, kjer se nahaja funkcionalno zaklonišče, knjigoveznica, kjer porabijo šest ur za eno vezavo časnikov

v skupni zvezek in kjer lahko tudi zunanji obiskovalci za samo 18 € naročijo trdo vezavo knjige, in za našo stroko bolj zanimiva Maistrova knjižnica s 6.000 enotami domoznanskega gradiva, ki je leta 2018 dobila status kulturnega spomenika državnega pomena. Prvotno je bila to zasebna zbirka gradiva generala Rudolfa Maistra. Zaradi pričetka dela na območju Celja in Maribora je zbirko prinesel s sabo. Po njegovi smrti sta jo podedovala njegova sinova Hrvoj in Borut. Zanimivo je, da sta jo zaradi nevarnosti obstanka med drugo svetovno vojno preselila k sorodnici v tovarno čokolade v Zagrebu. Nemci so za to izvedeli, Oton Župančič pa je s pomočjo italijanske oblasti v Ljubljani preprečil izgubo gradiva. Po vojni se je gradivo vrnilo v Slovenijo, kasneje pa je bilo podarjeno UKM.

Nato smo si ogledali Pokrajinski arhiv Maribor, kjer smo se udeležili predavanja dr. Miroslava Novaka, ki nam je med drugim povedal, da imajo v arhivu 20 km papirja, so del Virtualne arhivske čitalnice (VAČ) in uporabljajo arhivski program SCOPE s klasifikacijami in deskriptorji, ki temelji na programu Oracle. V program SCOPE vpisujejo partnerje arhivov, vsak partner ima svoj dosje in z vsakim vpisujejo različne dogodke.

Ko smo vstopili v arhivsko skladišče, je zadišalo po kislem zatohlem vonju, ki nastaja zaradi razpadanja papirja. Škatle s knjigami in v papir ovite knjige se nahajajo na policah drsnih omar. Zanimiv detalj: polovica skladišča ima omare z ročicami, polovica pa z volani.

Kasneje smo se odpravili v IZUM, kjer smo pojedli kosilo, se udeležili predavanja o superračunalniku in si ga ogledali. Superračunalniki se uporabljajo za napovedovanje vremena, klimatskih in tektonskih sprememb, naravnih katastrof, astronomska opazovanja, preučevanje bolezni, zdravlil in cepiv, genetske raziskave, strojni inženiring, ustvarjanje umetne inteligence itd. Superračunalnik VEGA je vseslovenski projekt, ki stoji na 100 kvadratnih metrih. Gre za velik računalnik, postavljen oziroma razdeljen v dva prostora, ki ima primerljivo zmogljivost s 50.000 osebnimi računalniki (PC). Ima več prostora za shranjevanje in je eden najbolj zmogljivih superračunalnikov (HPC) v Evropi – na 61. mestu, na svetovni lestvici pa je uvrščen med najboljših 500 HPC. Zgrajen je iz več manjših računalnikov, ki so vodoravno postavljeni v omare. Vodoravna ohišja v omarah imenujejo rezine. V vsaki omari je 32 rezin, v vsaki rezini so po trije

računalniki. Ena tretjina rezine je enaka običajnemu računalniku, na drugih dveh tretjinah pa so postavljeni pospeševalci. Med rezinami so postavljene tudi cevi za hlajenje računalnika, saj ga je zaradi njegove višje operativne temperature od 50 °C treba hladiti s toplo vodo. Pod prvim prostorom (operativni – računski del HPC) se nahajajo cevi za dovajanje vode za vodno ohlajevanje HPC, drugi prostor (sistemski – shranjevalni in servisni del HPC) pa je hlajen zračno. Zaradi zračnega hlajenja je v tem prostoru tako hrupno, da se ni mogoče pogovarjati. Če pride do izpada elektrike, ostane sistemski del, ki se napaja z generatorjem, vklopljen, izklopi pa se samo računski del.

Sistemski del HPC VEGA, zračno hlajen.

Aleš Zemljak prikazuje rezine v omarah operativnega dela HPC VEGA, ki je vodno hlajen.

Nazadnje smo si ogledali specialno Knjižnico IZUM, ki pokriva področje bibliotekarstva in informacijske znanosti, ima pa tudi nekaj gradiva s področja prava in ekonomije. Knjižnica nudi še gradivo za zaposlene prevajalske skupine jezikov držav znotraj projekta COBISS.net (BiH, Črna gora, Makedonija in Srbija). Preden je ta prostor zasedla knjižnica, se je govorilo, da je to akvarij

za velike ribe, saj je steklen in v njem so se dobivali politiki. Prostor je imel tudi garderobo, v kateri sta visela plašča Josipa Broza Tita in njegove žene Jovanke. Ker je knjižnica lepa in vzdrževana, vendar nima frekventnega obiska, se je knjižničarka pošalila, da vzdržuje muzej, ki deluje kot testna knjižnica za programerje, ki pripravljajo programe in jih v praksi preizkušajo.

Tapiserija Belo mesto avtorja Marija Preglja.

Tik pred odhodom smo se na hodniku ustavili na stalni razstavi umetniške zbirke IZUM, od koder se mi je najbolj vtisnila v spomin tapiserija Belo mesto, ki jo je naredil slikar Marij Pregelj (sin pisatelja Ivana Preglja), vredna kar šest milijonov evrov. Slika naj bi na začetku sijala, sedaj pa mora biti zatemnjena, da je ne uniči zob časa – sonce je pravzaprav sovražnik tudi vsega knjižničnega gradiva.

KNJIŽNICA SLEPIH IN SLABOVIDNIH MINKE SKABERNE

V Sloveniji je uradna evidenca o številu slepih in slabovidnih oseb še v fazi vzpostavljanja, ampak strokovnjaki predvidevajo, da jih je okoli 10.000. Za njih si prizadeva Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije, s katero je povezana tudi sama Knjižnica slepih in slabovidnih Minke Skaberne.

MINKA SKABERNE

Minka Skaberne je bila učiteljica, ki si je močno prizadevala za dostopnost bralnega gradiva za slepe in slabovidne, še posebej, ko so se med in po prvi svetovni vojni z bojišč vračali vojaki s poškodbami vida. Napisala je knjige o delu s slepimi in vzgoji slepih in slabovidnih otrok, svoje težnje pa je spremenila v prakso, ko je ustanovila šesttedenski tečaj pisanja in branja Braillove pisave, da bi lahko vanjo prevajali knjige. Marca 1918 je ustanovila Knjižnico in na področju delovala še celo življenje.

GRADIVO, DOSTOP IN IZPOSOJA

Knjižnica nudi gradivo prilagojeno slepim in slabovidnim ter vsem drugim z raznoraznimi okvarami vida ali težavami pri branju (npr. dislektiki).

Police z zvezki

Uporabniki se v knjižnico včlanijo preko 9 medobčinskih društev, ki so porazdeljena po celi Sloveniji, seveda pa se je v knjižnico mogoče včlaniti tudi izven društev.

Gradivo ni v prostem dostopu, temveč ga na prošnjo uporabnika poišče knjižničar. Posebnost pa je tudi, da je gradivo ločeno glede na vrsto nosilca – zvočne knjige, knjige v brajici in ostalo gradivo, znotraj teh kategorij pa je razvrščeno po inventarni številki in ne po tematiki in priimku avtorja, kot je navada v večini ostalih knjižnic.

Knjige prilagojene v Braillovo pisavo so urejene v večih fasciklih, ki jim rečejo

zvezki, v katere so vloženi posamezni listi z brajico. Ker se velikost brajice ne spreminja in je zato v posamezni vrstici vedno največ 40 znakov in ker brajice ni možno »tiskati« obojestransko, so knjige v brajici obsežnejše kot njihove latinične enačice. Njihov predviden obseg lahko izračunamo tako, da število strani izvirnika pomnožimo z 1,5. Povečan obseg pomeni, da morajo posamezno knjigo razdeliti na več zvezkov.

Knjižnica ima tudi veliko zbirko zvočnih knjig. Nekoč so bile te posnete na magnetofonski trak. Z razvojem tehnologije pa so se nosilci spreminjali. Pozneje so recimo snemali na zvočne kasete (ki so bile v množični uporabi do leta 2020, zaradi velikega števila starejših uporabnikov), trenutno pa je večina zvočnih knjig dostopnih na zgoščenkah. V razvoju pa je nov standard DAISY (Digital Accessible Information System), ki je nadgradnja formata mp3. Njegova prednost je, da uporabnikom dovoljuje brskanje, iskanje, označevanje, spreminjane hitrosti govora ... funkcije, ki poslušanje približajo branju. V Sloveniji format še ni uradno vpeljan, prav tako pa zanj še ne obstajajo katalogizacijska pravila.

Katalog knjižnice je na voljo na spletni strani knjižnice v obliki pdf datoteke. Željeno gradivo lahko uporabniki naročijo

po pošti, telefonu ali v knjižnici. Možna je osebna izposoja, ker pa se knjižnica nahaja samo v Ljubljani in nima drugih podružnic, je omogočena izposoja po pošti. Izmenjava gradiva po pošti poteka dvakrat na dan, da se skrajša čas dostave. Za zagotavljanje kroženja gradiva, si posameznik lahko izposodi do 20 enot (tj. zvezkov, ne naslovov) gradiva naenkrat, rok izposoje pa je en mesec. Z zaračunavanjem zamudnin sicer niso strogi, saj se zavedajo, da veliko uporabnikov ne more redno dostopati do načinov vračila.

Če si uporabnik izposodi zvočno knjigo, bo v poštni nabiralnik prejel zgoščenko v ovojnici ali v plastičnem ovitku. Če pa si izposodi fizično knjigo, bo prejel usnjeni kovček, v katerem bodo zloženi zvezki.

Zvezki na policah približe

KATALOGIZACIJA

Katalogizacija gradiva je v večini pogledov enaka običajni, obstaja pa nekaj posebnosti. Večinoma se začne s kopijo bibliografskega zapisa za knjigo, po kateri se je prilagajalo vsebino v brajico. V nadaljevanju pa se zapis spremeni in dopolni, kjer je to potrebno.

Pri katalogizaciji gradiva v Braillovi pisavi je prva razlika v polju 106a – oznaka za fizično obliko, kjer bo izbrana koda f - Braillova ali Moonova pisava. Da je gradivo v brajici pa je za uporabnika najočitneje iz splošne oznake gradiva, ki se izpiše takoj za naslovom zadetka v seznamu rezultatov ([Braillova pisava]). Splošno oznako gradiva vpisujemo v polje 200b in če želimo v COBISSu najti zapise za gradiva v brajici, uporabimo pripono /GM. Pomemben podatek je tudi, kdo je delo prilagodil v brajico, to vnašamo v polje 200g – naslednja navedba odgovornosti, kamor ponavadi vpisujemo tudi prevajalce. Polje 200g je ponovljivo, kar je pomembno, kadar se v brajico prilagaja knjiga, ki je bila predhodno prevedena v slovenščino iz drugega jezika. Skoraj vse knjige, ki so prilagojene v brajico v Sloveniji izdaja Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije. Podatek o založniku vnašamo kot

Hramba zvočnic na zgoščenkah

pri ostalih knjigah v polje 210 – založništvo, distribucija itd., ker pa se knjigo v brajico prilagaja iz določene že objavljene knjige navajamo založbo, ki je to knjigo prvotno izdala v polje 300 – splošna opomba (primer iz zapisa v COBISSu: »Zvočni zapis publikacije, ki je izšla pri Mladinski knjigi leta 2011«). Knjižnica ima tudi knjige v brajici v tujih jezikih.

Posebnosti obstajajo tudi pri katalogizaciji zvočnih knjig, vendar nam je katalogizacija zvočnih posnetkov že nekoliko bližje, saj je del našega učnega programa.

Poleg razlik v podatkih, so razlike tudi v samem procesu katalogizacije. Če želi katalogizator na primer navesti, na

Ovoji z zgoščenkami

katerem mestu se začne bibliografija mora knjigo prebrati v brajici in najti relevantno vrstico. To lahko stori na računalniku, v posebnem dokumentu, kjer

je vsebina zapisana v vrsticah po štiri-deset latiničnih znakov, ki jih spremljajo posebne oznake ali v fizični knjigi, ki je že v brajici. To delo je zelo zamudno, saj mora katalogizator v brajici prebrati oziroma pregledati celotno publikacijo, da lahko pravilno označi vse potrebno.

Kot že omenjeno, so knjige v brajici krepko debelejšje, zato je posamezno delo razdeljeno v več zvezkov. Ker gre za ločen del, ima vsak zvezek svojo inventarno številko. Za katalogizatorja pa to pomeni, da mora za vsak zvezek narediti nov zapis, čeprav gre za isto delo.

ZAKLJUČEK

Knjižnica slepih in slabovidnih Minke Skaberne je izjemen primer specialne knjižnice, vendar se velika večina ne zaveda njenega obstoja ali pa zaradi njene ozke usmerjenosti, kar se tiče uporabnikov in gradiva, nanjo preprosto ne pomislijo. Temu navkljub pa je knjižnica izjemnega pomena za vse z okvarami vida in težavami pri branju.

Če želite prelistati njihov katalog ali slediti aktualnim dejavnostim knjižnice, obiščite njihovo spletno stran, kjer je na voljo veliko dodatnih informacij in posnetkov o njihovi dejavnosti!

Raziskovalno poročilo

KROŽENJE KNJIG V KNJIGOBEBŽNICAH: VZORCI IN OPAŽANJA

UVOD

Knjigobežnice so že nekaj časa ne samo del urbane krajine, ampak tudi stalnica v procesih distribucije in kroženja knjig. Posebnost knjigobežnic, poleg tega, da so knjige in ostale stvari v njih zastoj, je ta, da se njihova vsebina stalno spreminja. Ta značilnost poraja mnogo zanimivih raziskovalnih vprašanj. Kateri knjige se nahajajo v knjigobežnici? Kako hitro prihaja do sprememb v vsebini? Kaj nam vsebina pove o uporabnikih? Ali sta vsebina in promet odvisna od lokacije in časa v letu? Pri Štubidu smo želeli opraviti manjšo raziskavo, s katero bi odgovorili na ta vprašanja.

METODOLOGIJA IN VZOREC

V okviru raziskave smo med 28. 7. in 22. 9. 2022 preučevali sedem knjigobežnic iz štirih krajev v Sloveniji: Ljubljane, Kranja, Ajdovščine in Naklega. Pri izbiri lokacij smo pazili na raznolikost – v vzorcu so tako knjigobežnice ob kulturnih in izobraževalnih ustanovah, knjižnicah, parkih in kavarnah. Vsebinsko izbranih knjigobežnic smo preučevali

na dva ali tri tedne – upali smo, da bodo spremembe v tako širokem časovnem intervalu še najbolj opazne. Popisovali smo vrsto gradiva (monografske - leposlovje in neleposlovje, serijske publikacije in drugo), avtorja (samo pri monografskih publikacijah), naslov, vrsto, zvrst oz. žanr, jezik in količino posameznega naslova.

REZULTATI

Rezultati kažejo jasne razlike v vsebini in prometu v knjigobežnicah ob kulturnih in drugih ustanovah na eni strani in knjigobežnicah na ostalih javnih krajih na drugi. V knjigobežnicah v prvi skupini so se nahajale tako leposlovne kot neleposlovne knjige, pa tudi nekaj periodičnih publikacij in nekaj neknjižnega gradiva. Samo gradivo je, kar se tiče vrste, žanra in jezika, bolj raznoliko, kar lahko pripišemo raznolikim skupinam ljudi, ki uporabljajo te knjigobežnice. Tekom opazovanja so bile bolj polne kot tiste v drugi skupini. Zanimivo je, da so se tekom avgusta in ob začetku septembra počasi začele praz-

niti – razlog morda leži v povečanem interesu za knjige ob začetku šolskega/ študijskega leta. Knjigobežnice v drugi skupini so medtem bile bolj prazne in imele slabši promet. V eni od kavarniških knjigobežnic ni prišlo do sprememb v vsebini. V teh knjigobežnicah je bilo najti le leposlovje in neleposlovje, opaziti je bilo manjšo raznolikost v jeziku – večina knjig je bila v slovenščini. Opaziti je bilo mogoče tudi, da je bilo tistih nekaj knjig namenjenih širši publiki. To odraža navade uporabnikov, ti se za knjigobežnico ali ne menijo ali pa je ne opazijo. Trendov v količini knjig tekom časa v tem primeru ni bilo mogoče opaziti. V nobeni od dveh skupin nismo opazili razlik v številu ali narodnosti avtorjev knjig.

POMANJKLJIVOSTI IN ZAKLJUČEK

Ker smo še v zgodnji fazi raziskovanja, so metodologija in podatki v nekaterih ozirih še nepopolni. Za začetek bi lahko razširili vzorec knjigobežnic na druge kraje in poskrbeli za še večjo raznolikost lokacij. Poleg tega nismo uspeli dobiti popolnih podatkov o prometu za vse knjigobežnice – pri nekaterih smo opravili več opazovanj kot pri drugih. Te pomanjkljivosti bomo odpravili z nadaljnjim raziskovanjem.

Avtor analize in besedila: Dominik Lenarčič

Knjigobežnica Kranj - Bazen Bar & BBQ

Knjigobežnica Kranj - Pungert

Knjigobežnica Krajevna skupnost bratov Smuk

BRALNI KLUBI

Bralni klubi (občasno, čeprav ne popolnoma terminološko ustrezno, tudi knjižni ali literarni klubi) obstajajo že zelo dolgo. Že od začetka so imeli kulturni in družbeni pomen, njihova glavna naloga pa je bila kultiviranje bralcev. Med pogovorom o knjigah so se sklepala zanimiva in včasih donosna poznanstva - pisatelji so recimo prvič predstavili svoja dela. Čas gre naprej, z njim pa se spreminja tudi koncept literarnega kluba, ta trenutno temelji na pristočasni dejavnosti, katere prednost je toplo in prijateljsko vzdušje. Ljubitelji knjig se radi zberejo (ponavadi) enkrat na mesec, da bi delili svoje vtise o prebranem. Vsakogar zanima, kaj o knjigi mislijo njegovi somišljeniki in katera čustva je ta prebudila v njih. Bralni klub je odlična priložnost za druženje in pogovor, samo prebrati morate knjigo.

Na tej točki se vam morda zdi, da ta članek ne spada v Štubidu, ampak v kakšno revijo, ki nosi lepo žensko ime. Morda boste presenečeni, ko vam povem, da sem stopil v kontakt z ljudmi, ki imajo izkušnje s tega področja in so privolili le-te deliti z nami.

Na prošnjo za intervju so se odzvale:

Veronika Šoster, literarna kritičarka, urednica, pesnica in komparativistka, ki vodi bralni klub Žanrsko branje v okviru LUD Literatura,

Leonora Flis, izredna profesorica za književnost in lektorica za angleški jezik, pisateljica, avtorica radijskih oddaj, prevajalka, literarna kritičarka in vodja bralnega kluba, ki ga mesečno organizira Mestna knjižnica Ljubljana v Knjižnici Otona Župančiča, namen katerega je branje knjig v angleškem jeziku in pogovoru v angleščini,

Lara Paukovič, pisateljica, publicistka in novinarka tednika Mladina, ki v okviru LUD Literatura vodi bralni klub za odrasle Odnosi naši vsakdanji.

Sogovorkam sem zastavil nekaj vprašanj o njihovih bralnih klubih, o organizaciji, vodenju in še čem. Upam, da vas odgovori navdušijo, da se tudi sami pridružite kateremu izmed bralnih klubov ali celo ustanovite svojega.

Kaj je po vašem mnenju glavni namen bralnih klubov?

Veronika Šoster: Povezovanje bralk in bralcev v skupnost ter spodbujanje natančnega branja in odpiranje prostora za debato, za delitev različnih mnenj in pogledov.

Leonora Flis: Namen je povezovanje ljudi s podobnimi interesi: zanimanje za knjige in zgodbe ter izmenjava idej, pogledov in perspektiv na svetove, ki jih knjige razkrivajo. Posebno zanimive so perspektive različnih generacij recimo. Takšen je tudi naš klub, imamo namreč pester nabor udeležencev in udeleženk.

Lara Paukovič: Po eni strani spodbujanje bralne kulture, po drugi pa ustvarjanje prostora, v katerem lahko o literaturi spregovorijo in razpravljajo tudi ljudje, ki se profesionalno z njo ne ukvarjajo, a so veliki bralni entuziasti in si takšne debate želijo.

Koliko je po vašem mnenju interesa za bralne klube?

Veronika Šoster: Veliko, sploh po dveh letih zaprtij.

Leonora Flis: Na to težko odgovorim. Vem, da imajo v okviru MKL nekaj bralnih krožkov, ne vem pa, kolikšen obisk imajo. Verjamem pa, da obstaja zanimanje. V času covida smo imeli srečanja po Zoomu in smo imeli zadostno publiko.

Lara Paukovič: Če govorim s svoje perspektive, me je izredno presenetil velik odziv na vse štiri bralne klube, ki jih je razpisalo naše društvo. Na uvodnem sestanku z organizatorji nas je nekaj vodij

bralnega kluba izrazilo pomislek, da se mesta ne bodo zapolnila. A kolikor mi je znano, so bila vsa mesta zapolnjena v nekaj dneh, čeprav so si klubi tematsko popolnoma različni – en obravnava zahtevnejšo literaturo, drugi žanr, tretji, torej moj, pa se ukvarja s takšnimi in drugačnimi odnosi v večinoma družbenih romanah. Interes torej nedvomno obstaja in to za vse tipe bralnih klubov.

Koliko je včlanjenih in koliko jih redno prihaja in aktivno sodeluje?

Veronika Šoster: V našem klubu »Z Literaturo v literaturo« imamo omejeno število mest, ki so se hitro zapolnila, obiskuje pa jih 80–90 % prijavljenih (udeležitev jim preprečujejo bolezen ali druge nujne obveznosti), kar se mi zdi odlično.

Leonora Flis: Ne gre za članstvo. Pride, kdor želi in kadar želi. V povprečju nas je med 8 in 12.

Lara Paukovič: Do zdaj smo uspeli izpeljati tri srečanja. Prvega se je udeležilo 13, drugega 7 in tretjega 5 udeležencev. Osip je bil torej do zadnjega srečanja kar precejšen, vendar mislim, da je razlog v tem, da smo ga imeli že skoraj v času počitnic, pa tudi izbrana knjiga je bila precej obsežnejša od ostalih dveh in nekateri so priznali, da je niso uspeli pravočasno prebrati.

Kako se izbirajo knjige za bralni klub?

Veronika Šoster: Pri LUD Literatura smo ustanovili štiri tematske bralne klube, knjige so mentorji in mentorice izbirali glede na svojo temo. Sama vodim klub žanrskega branja in vsako srečanje je posvečeno drugemu žanru (grozljivka, kriminalka, fantazija, znanstvena fantastika itd.). Prizadevam si tudi za časovno, narodnostno, spolno, zahtevnostno in še kakšno raznolikost.

Leonora Flis: Na začetku sem jih kot »ustanoviteljica« ali bolje rečeno pobudnica in voditeljica kluba izbirala jaz. Zadnji dve leti, če se ne motim, pa zaradi prevelikega števila obveznosti kluba ne morem več voditi sama in si moderiranje podajamo. Udeleženke in udeleženci si lahko tudi sami izberejo knjigo. Tudi prej, ko sem moderirala zgolj jaz, sem z veseljem sprejemala predloge skupine.

Lara Paukovič: Moj bralni klub ima rdečo nit »Odnosi naši vsakdanji«, kar pomeni, da vedno izbiram dela, kjer so jasno začrtani odnosi npr. določenega lika do sebe, partnerja, staršev, prijatelja ali prijateljice, kakšnega specifičnega predmeta ali predmetov, lastnega mesta.

Kako določite, kdaj bo potekalo naslednje srečanje?

Veronika Šoster: V dogovoru s sodelujočimi, ohranjamo dan v tednu in uro.

Leonora Flis: Rezervirane imamo zadnje petke v mesecu, razen če so prazniki ali kakšen poseben dan, potem prestavimo na petek pred tem, vedno ob 17. uri

Lara Paukovič: Določim ga sama, glede na lastne obveznosti, a o tem udeležence obvestim dovolj zgodaj.

Kako pogosto se dobivate?

Vse intervjuvanke so kot odgovor nave-dle »enkrat mesečno«.

Ali menite, da je dovolj srečanj?

Veronika Šoster: Zaenkrat ja, saj morajo imeti dovolj časa za prebiranje obravnavanih knjig in še malo za predihanje.

Leonora Flis: Da.

Lara Paukovič: Ja, gotovo. Tako smo se skupaj odločili znotraj društva, sama bi srečanja morda razporedila še na daljše časovno obdobje, da imajo ljudje dovolj časa, da preberejo knjigo. Kot že rečeno, je pri obsežnejših knjigah lahko en mesec premalo za branje, sploh če so udeleženci ljudje, ki imajo zahtevne, izčrpavajoče službe in ne berejo ravno vsak večer pred spanjem.

Ali srečanja vedno potekajo po istem scenariju?

Veronika Šoster: Natančnega scenarija ni, saj spodbujam odprto in sproščeno debato, imam samo oporne točke, da kakšne teme ali vprašanja ne pozabimo.

Leonora Flis: Odvisno je, kdo moderira.

Lara Paukovič: Ne, pripravim si samo okvirne iztočnice, potem pa sledim replikam udeležencev, njihovem razpoloženju itd. Upoštevam tudi njihove želje. Včasih sama zastavim samo eno vprašanje, pa se začnejo na podlagi tega udeleženci pogovarjati kar sami, kdo od njih postavi kakšno podvprašanje in debata kar teče. Tako da v tem primeru jo samo usmerjam, ne postavljam dodatnih vprašanj, in nadaljujem z njimi šele, ko se mi zdi, da smo to temo res do konca izčrpali.

Ali je na bralnem klubu hrana na mestu? Če na primer nekdo prinese kakšne piškote ali kaj drugega.

Veronika Šoster: Seveda, kakšni prigrizki so čisto dobrodošli.

Leonora Flis: Ne, ne prinašamo hrane.

Lara Paukovič: Ja, seveda.

Ali ste imeli kakšne zabavne situacije?

Leonora Flis: Zabavni in barviti znajo

biti kakšni komentarji, pogledi, ideje, ki se odprejo, teme, ki jih nekdo prepozna, pa jih nihče drug ni zaznal - kako nekdo vidi neko situacijo in kaj se lahko »naplete« iz zgodbe. Vedno kaj izvirnega, bistrumnega. Fino se imamo.

Kakšna je bila situacija z bralnimi klubi v času zaprtja zaradi pandemije? Ali se je ob vrnitvi v običajne tirnice kaj spremenilo?

Leonora Flis: Srečanja smo izvajali na daljavo po Zoom-u. Obisk je bil v redu. Po pandemiji ostaja neko jedro našega kluba. Hvaležna sem, da imamo zveste obiskovalce in obiskovalke.

Sogovorkam, mentoricam bralnih klubov, se zahvaljujem za odgovore in da so s tem pripomogle pri promociji bralnih klubov in branja nasplošno.

KONGRES ZBDS

V sredo, 21. septembra 2022, se je otvoril Kongres Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, z naslovom Proaktivno delovanje knjižnic, ki je naznanjal tudi osrednjo temo prispevkov. Kongres je trajal tri dni in potekal preko spletne platforme Zoom Events.

Kongres sta odprla, vsak s svojim pozdravom, predsednica Zveze bibliotekarskih društev Slovenije Damjana Vovk in predstavnik Ministrstva za kulturo državni sekretar mag. Marko Rusjan. Sledili sta plenarni predavanji. Začela je Božena Kolman Finžgar iz knjižnice Antona Tomaža Linhart, ki je predstavila, s katerimi programi se trudijo pritegniti mlade v knjižnice. Primer je bila »Noč z Andersenom«, ki so jo organizirali za mlade najstnike. Ob tej priložnosti knjižničarji z izbranimi 16 otroki preživijo noč v knjižnici, kjer se družijo, igrajo in seveda berejo. To je samo en primer, kako zvesti otroke in starejše v knjižnice. Najpomembnejše za bodoče knjižničarje pa je, da razmišljajo izven predvidenih idej in programov. Kreativnost je ključ!

Sledil je kratek video o knjižnicah, o tem, kaj pomenijo različnim uporabnikom in kaj je njihov splošni pomen za družbo.

Kongres je nadaljevala Ilona Kish, predstavnica neprofitne organizacije Public Libraries 2030, ki skrbi za razvoj knjižnic in širjenje bralne kulture po Evropi, ukvarjajo pa se tudi z aktualnimi političnimi vprašanji, ki se tičejo knjižnic in knjižničarstva. Primer njihovega delovanja je projekt knjižnic v parkih ali knjižnic semen, ki spodbujajo sajenje dreves. Še važnejši pa so projekti v zvezi z demokracijo in življenjem v družbi, kjer pripravljajo krožke in tečaje za pridobivanje potrebnih kompetenc za iskanje služb. Poudarjeno je bilo, da je treba v sedanjosti predvidevati, kaj bomo potrebovali v prihodnosti, recimo v prihodnjih 3 ali 5 letih, in začeti postopek priprave sedaj, da ne delujemo reaktivno, ampak proaktivno.

Sledila je predstavitev knjižnic v zvezni državi Ohio. David Sindors je opisal dejavnosti knjižnic tako v zvezi z bralno kulturo kot politično, saj se trudijo, da bi bile knjižnice tudi politično aktivne. V več knjižnicah je na razpolago registracija na volitve, kar naredi postopek priročnejši za tiste, ki že obiskujejo knjižnice, s čimer se zvišuje potencialna volilna udeležba, in morda privabi nove uporabnike, ki se želijo po prvem obisku

vrniti. Organizirajo tudi tako imenovane Community conversations ali pogovore skupnosti, srečanja o političnih vprašanjih, kjer uporabniki debatirajo o različnih aktualnih temah, na primer o pandemiji, inflaciji, zdravstvu ... Pripravljajo tudi tečaje o pisanju življenjepisa, o tem, kako se pripraviti na razgovore in o pridobivanju kompetenc. V delovanju predstavljenih knjižnic lahko dejansko vidimo, da knjižnice niso samo prostor za shranjevanje knjig, ampak da so živ organizem, ki skrbi za vse posameznike, ki potrebujejo družbo, pomoč in podporo ter spodbujajo aktivno državljanstvo, ki je v zadnjih časih na žalost vse razen takšno.

Nadaljevali smo s kratkim filozofskim razmislekom o Spontani ideologiji bibliotekarjev Mirta Komela, profesorja na Ljubljanski Fakulteti za družbene vede, ki je predstavljal, kako je filozofija oziroma filozofski odnos vedno prisoten v znanosti in stroki. En izmed zanimivih zgledov je bila teza, da je nabavna politika knjižnic vedno tudi politična odločitev, ki ni nevtralna, tudi če tako izgleda na prvi pogled.

Nato je sledil govor Bojana Žalca o pomenu knjižnic v sodobni, digitalni dobi in v prihodnosti. Kaj pomeni, da se knjižnice prilagajajo tehnologiji in kako jo izkoristiti knjižnicam v prid.

Saša Madacki in Marijan Špoljar sta poročala o politiki in etičnosti knjižnic ter politični aktivnosti, Špoljar pa je natančneje predstavil prihajajočo prenovu knjižničnega etičnega kodeksa, ki naj bi izšel v naslednjih 2 letih.

Nazadnje nas je nagovorila profesorica Polona Vilar, tokrat kot nova odgovorna urednica revije Knjižnica. Predstavila je novosti v zvezi z revijo, ki bo načeloma izhajala le v digitalni obliki, v fizični pa samo, če bodo to dopuščala sredstva. Revija bo dostopna na spletni strani ZBDS v sistemu Open Journal, kar pomeni, da bo odprto dostopna.

Drugi dan Kongresa je bil posvečen uporabnikom knjižnic, vpetosti knjižnic v okolje in spremembam, ki jih te ob digitalizaciji družbe zaznavajo. Sestavljen je bil iz treh sklopov.

Prvi sklop je predstavljalo plenarno predavanje, kjer je dr. Marco De Niet, vodja in namestnik direktorja Oddelka za raziskave in izobraževanja knjižnic Univerze v Leidnu, predstavil prispevek z naslovom Leiden University Libraries: Learning by doing and by comparing. V njem je osvetlil problem razumevanja uporabnikov knjižnic. Poudaril je, da se je treba zavedati, da uporabniki knjižnic niso informacijski strokovnjaki in da se je temu treba prilagoditi. Predstavil je

sebe in svoje delo ter proces digitalne preobrazbe in spretnosti, ki jih morajo obvladati strokovnjaki nove dobe. Predstavil je projekt Europeana, cilj katerega je digitalizacija gradiva, kot so: knjige, slike, muzejski predmeti itd. Povedal je tudi, da morajo knjižnice sodelovati z drugimi kulturnimi ustanovami. Večino njegovega prispevka so predstavljali rezultati raziskav z uporabniki in metode, s katerimi se preučuje uporabnike in njihova dejanja.

Drugi sklop je bil namenjen temi Vpetost knjižnic v okolje in njihova (ne) samoumevnost. Sestavljen je bil iz dveh delov. V prvem delu so bili predstavljeni trije prispevki. Prvi je bil prispevek Boštjana Batiča, ki skrbi za promocijo, izobraževanja in načrtovanje aplikacij kot je mCOBISS na IZUM-u. V svojem prispevku je pokazal primere, kako vzpodbuditi večjo samostojnost v knjižnici, nekaj kar je po njegovem mnenju ena izmed ključnih stvari pri uporabnikih. Naštel je ključne storitve, ki jih uporabniku nudi sistem COBISS ter navedel rezultate analiz uporabe tega sistema. Predstavil je aplikacijo Lokator knjig, kamor knjižničarji vnesejo tloris knjižnice, v kateri si uporabniki želijo izposoditi gradivo in ki omogoča prikaz police, kjer se želena gradiva nahaja. Za prihodnost je napove-

dal storitev bralnika elektronskih knjig, ki bi bil že vgrajen v mCOBISS.

V drugem prispevku drugega sklopa je dr. Ines Vodopivec, pomočnica ravnatelja za vodenje strokovnega dela v NUK-u, predstavila izhodišča za samoevalvacijo v knjižnicah, ki so lahko temelj načrtovanja revizije in kratkoročnega ter dolgoročnega dela v knjižnici. Navedla je definicijo in opisala proces evalvacije. Izpostavila je dva modela dobrih praks samoevalvacijskih dejavnosti in sicer samoevalvacijska poročila Univerzitetne knjižnice Maribor in smernice za evalvacijo prireditelj in izkušnje obiskovalcev Mestne knjižnice Ljubljana. Povedala je, da je največja napaka pri samoevalvaciji ta, da se je ne lotimo pravočasno.

Naslednja je bila dr. Tanja Merčun Kariž, predstojnica Oddelka za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. V svojem prispevku je predstavila, kako vrednotiti in načrtovati storitve knjižnice predvsem iz vidika kvalitativnega pristopa. Preko kvalitativnega pristopa lahko ugotovimo, kaj bi knjižnica lahko še ponudila uporabniku. Avtorica izpostavi, da so knjižnice idealen prostor za etnografsko raziskovanje, saj lahko knjižničarji spremljajo okolje, v katerem delujejo - aktivno se vključujejo v

dejavnosti uporabnikov, to pa je osnova etnografskega raziskovanja. Razložila je, kako lahko kvalitativni podatki pomagajo knjižnicam v praksi. Predstavila je persone, metodo, kjer na osnovi analize podatkov ustvarimo skupine ciljnih uporabnikov (metoda je koristna, ko želimo ugotoviti, ali knjižnica zajema ciljne uporabnike), in metodo zemljevida (Customer journey), kjer dobimo scenarij uporabe knjižnice in se z njim poskušamo postaviti v vlogo uporabnika - na tak način dobimo informacije, kje so bili uporabniki uspešni in kje je prišlo do težav. Za konec je izpostavila, da moramo pri zbiranju in obdelavi kvalitativnih podatkov biti inovativni. Osredotočiti se moramo na to, da razumemo uporabnike in okolje. Pazljivi moramo biti pri vzorčenju, avtorica priporoča namensko vzorčenje. Pomembna sta še dokumentacija in preverjanje ugotovitev.

Drugi del drugega sklopa se je začel s predstavitevjo Strateškega knjižničarstva mag. Luke Blažiča, direktorja knjižnice Mirana Jarca v Novem mestu. Prispevek je bil razdeljen na tri dele. V prvem delu je s pomočjo strateških središč v splošnih knjižnicah sestavil model strateškega knjižničarstva. Nato je sledil drugi del, v katerem je sestavil strateško izjavo proaktivne knjižnice: »proaktivna splošna knjižnica na osnovi navdihu-

joče organizacijske kulture in ugledne organizacijske identitete soupravlja dialog z deležniki, katerega rezultat so odlične knjižnične storitve, ki naslavlja jo resnične dolgoročne potrebe lokalne skupnosti in njenih prebivalcev bolje kot ostali. V zadnjem delu se je dotaknil globalnega tekmovanja za posameznikovo pozornost«.

Zadnje predavanje drugega sklopa je vodil dr. Marko Samec, direktor domače knjižnice Šmarje pri Jelšah. Govoril je o proaktivnosti kot edini poti do novih uporabnikov knjižnic. V svoji predstavitvi je izpostavil, da bi se knjižnice morale iz tihih središč preleviti v centre druženja. Ob tem je prikazal storitev, ki so jo pripravili v času koronavirusa: Youtube kanal, ki je pomagal pri ohranjanju stikov z uporabniki. Predstavil je tudi druge (mednarodne) projekte na področju proaktivnosti.

Tretji sklop je imel temo z naslovom Knjižnice in digitalna preobrazba družbe. V prvem delu tega sklopa je Vuk Čosić, digitalni prvoborec, umetnik, komunikacijski strateg in družbeni aktivist, predstavil občutke, s katerimi on doživlja knjižnice skozi perspektivo dogodkov, ki se odvijajo okoli nas. Njegovo mnenje je, da je infrastruktura znanja, ki jo predstavljajo knjižnice, tista kritična infrastruktura, brez katere se družba sesuje. Strinjal se

je s tezo, da so knjižnice prostor upora in alternative in zadnji prostor demokracije v komercialnem svetu.

Zadnji govorec drugega dne je bil dr. Giulio Blasi, direktor Horizons Unlimited. Njegovo raziskovalno področje so digitalne knjižnice, zato je v svojem prispevku predstavil Medialibrary online, italijansko mrežo javnih digitalnih knjižnic. Medialibrary online je del večje odprte zbirke Open MLOL, ki zajema tudi šolske knjižnice in MLOL Digital humanities. V svoji predstavitvi je opisal zgodovinsko pot projekta od leta 2009 do danes. Trenutno skupni fond obsega 1,3 milijona elektronskih knjig, 200 tisoč zvočnih knjig in 7,3 tisoč časopisov v italijanščini in drugih jezikih. V projekt je skupaj vključenih 6 tisoč knjižnic in 1,5 tisoč šolskih knjižnic. Kot pravi avtor, se trudijo nadgraditi projekt z različnimi storitvami, ki bi bile prijetne za uporabnikovo rabo. Na koncu je izrazil željo, da bi imeli podoben projekt tudi v Sloveniji.

Tretji in zadnji dan Kongresa je bil posvečen vprašanju medijev, medijske in informacijske pismenosti ter vloge knjižnic pri vrednotenju in širjenju informacij.

Prvi sklop so sestavljali trije prispevki. Začela je Dominika Knoblochová, ko-

ordinatorica projekta What the F*ture Wants pri nemški nevladni organizaciji Tactical Tech. Projekt obsega interaktivno razstavo, namenjeno informiranju mladih o tem, kako digitalna tehnologija oblikuje njihovo (družbeno) okolje in njihovo prihodnost. Mladi preko razstave spoznajo tehnike, ki delajo pametne telefone zasvajajoče, sporne prakse pri zbiranju biometričnih podatkov ter modus operandi Googla in drugih korporacij. Viri za izvedbo projekta so javno dostopni, na voljo so v več jezikih, tudi v slovenščini. Knjižnice so bile omenjene kot možna ustanova ali prostor za izvedbo tega projekta.

Sledil je prispevek Sare Brandt, predstavnice tekasaškega podjetja NewsGuard, ki preverja kredibilnost in transparentnost novičarskih portalov. Organizacija ponuja spletna orodja, s katerimi lahko uporabnik vidi ocene portalov glede na strokovne kriterije. Skrbijo tudi za nadzor nad dezinformacijami, med vojno v Ukrajini in nasploh. NewsGuard je pripomogel k vzdrževanju novinarskih standardov pri več spletnih portalih. Spletna orodja so sicer plačljiva, v knjižnicah (med njimi Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik in Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper), s katerimi podjetje sodeluje, pa jih je mogoče upora-

bljati zastoj. Slovenskih portalov NewsGuard še ni ocenil, se pa podjetje počasi širi izven angloameriškega prostora.

Prvi sklop je zaključila Mojca Pristavec Đogić z raziskovalnega oddelka Državnega zbora RS. V svojem prispevku je opredelila sam termin »lažnih novic«, njihove značilnosti in vpliv ter (v Sloveniji pomanjkljivo) zakonodajo na področju njihovega omejevanja. Kot izpostavlja avtorica, racionalizacija lažnih novic ni uspešna, saj imajo te izrazito čustveno in kognitivno komponento – ni dovolj, da se proti njim borimo zgolj s točnimi informacijami. Neposredno je načela tudi vprašanje o vlogi knjižnic v boju proti lažnim novicam. Glavno težavo tu predstavlja nezdržljivost poslanstva knjižnic – prost dostop do informacij – s potrebami po prepoznavanju in omejevanju širjenja lažnih novic. Ena od rešitev naj bi ležala v usposabljanju knjižničarjev za njihovo obvladovanje.

To dilemo so načeli tudi sodelujoči v drugem sklopu, na okrogli mizi Nevarnosti lažnih novic (fake news) in vloga knjižnic pri preverjanju informacij, pri kateri so sodelovale novinarke Anuška Delić s portala Oštro, Sonja Merljak Zdovc iz Časorisa in Taja Topolovec s portala Pod črto. Moderiral je Aleš Klemen. Gostje so najprej predstavile svoje medije, po-

tem pa opozorile na pojave in težave v medijski krajini pri nas in drugod: astroturfing oz. ustvarjanje lažne predstave o množični podpori, »alternativni mediji«, upad profesionalnih standardov, cenzura v nasprotju s preverjanjem dejstev in uporabnik kot aktivni presojevalec informacij. Zopet se je pojavilo vprašanje o vlogi knjižnic. Komentatorji, zaposleni v knjižnicah, so opozarjali, da bi knjižnice morale primarno skrbeti za informacijsko opismenjevanje njihovih uporabnikov. To, po katerih informacijah uporabniki na koncu posežejo in kaj z njimi naredijo, ni odgovornost knjižnic. Novinarke pa opozarjajo, da četudi knjižničarji niso inšpektorji za zdravo hrano, bi vseeno morali naslavljanje »informacijsko dieto« uporabnikov. Za konec je bila predstavljena možnost, da bi knjižnice in knjižničarska združenja sodelovala kot partnerji v projektih za informacijsko opismenjevanje in preverjanje pristranskosti medijev.

S Kongresa ZBDS so poročali:

1. dan: Marija De Luisa

2. dan: Nazariy Shebunchak

3. dan: Dominik Lenarčič

Mnenje

JANČAR IN GOLOB NA PLAŽI ali PRISPEVEK O ŠTEVILU IN KULTIVIRANOSTI SLOVENSkih BRALCEv

Je bolje brati žanrsko ali nežanrsko književnost? Domače ali tuje? Je na plažo bolje vzeti roman Draga Jančarja ali Tadeja Goloba? Ko je na voljo več možnosti, je čisto naravno le-te primerjati med seboj. Ena od njih bo morda obveljala za »najboljšo«, druga za »najslabšo«. Če nimamo strogih kriterijev, se bomo morda odločali na osnovi všečnosti. A to ni prispevek o filozofiji odločanja, jaz skušam odgovoriti na vprašanje, ali je važno, kakšne knjige jemljemo v roke.

V knjižnih krogih se včasih pojavi poziv h kultiviranju (slovenskih) bralcev. Izbraženi in razgledani govorniki nam pravijo, da bi morali namesto po mehko vezanih »ljubičih« in »krimičih« pretežno tujih avtorjev posegati po leposlovnih delih, ki so zahtevnejša, kvalitetnejša in trajnejša. Najbolje, da gre za dela domačih avtorjev. A kaj naredi delo kvaliteto? Kako je tako delo sploh mogoče prepoznati? Če boste iskali kriterije

vsebinske kvalitete, boste ugotovili, da so ti izmuzljivi in zaradi abstraktnosti težko aplikativni. Od raziskovanja vas morda odvrne tudi pridih bralskega elitizma, ki pogosta spremlja poskuse kultiviranja bralcev.

Medtem ko se te debate osredotočajo na (ne)kultiviranost bralcev, pa je poglaviti problem v resnici njihovo končno število. Vprašanje izbire »primernega« gradiva za branje in utemeljitev te izbire je konec koncev manj pomembno kot vprašanje, koliko se sploh bere. Verjamem, da smo vsi seznanjeni z rezultati zadnjih raziskav o bralni kulturi na Slovenskem in skrb vzbujajočimi trendi, o katerih poročajo podatki. V zadnji raziskavi Knjiga in bralci se je le malo več kot pol vprašanih opredelilo za bralce. Res je, da podatki niso ažurni, prav tako bi se lahko pogovarjali o morebitnih metodoloških pomanjkljivostih. A podatki so vseeno zgovorni. Statistike izposoj in nakupovanja knjig iz istih raziskav prav tako ne vzbujajo pretiranega optimizma. V bralni pušči so prerekanja o tem, ali je na plažo bolje vzeti *To noč sem jo videl* ali *Leninov park*, nesmiselna. Vprašanje o kvaliteti je mogoče postaviti šele takrat, ko diskusijo omogoča zadostna kvantiteta – če želimo več kultiviranih bralcev, potrebujemo najprej več bralcev nasploh.

Avtor besedila Dominik Lenarčič

LITERARNI KOTIČEK

Kratka zgodba

VPOGLED

Proti njemu je drvel avtomobil, črna Alfa, ki se je komaj izognila otroku na cesti. Preden se je lahko zavedal, kaj se dogaja, ga je že zbil. Noge so mu samovoljno poletele v zrak. Trebuh se mu je sploščil na nosu avtomobila. Glava mu je priletela v spodnji kot vetrobrana, udarec mu je pred oči priklical drobne kristale svetlobe. S sunkom je poletel v zrak. Po sekundi lebdenja je pristal na hrbtu na trdem asfaltu. Oči je imel odprte. Gledal je poletno nebo brez oblakov, videl pa ga ni več.

Lenart Šelih je pravkar doživel svojo smrt. Videnje ga je vrglo nazaj v naslednjega v vrsti, mladeniča z narobe obrnjeno čepico. Lenart bi ga skoraj podrl.

»Ejga!« je izjavil ta mladenič in Lenartu pomagal vstati. »To mora bit' pa hudo!«

Lenart ni odgovoril, saj je bil še zmeraj v šoku. Ko mu je ženska srednjih let v barvitih oblačilih govorila, kako mu bodo njena očala na stojalu omogočila vpogled v čas njegove smrti, si je mislil, da gre za ceneni trik. Ni si predstavljal, da bo videl tako živ, realističen prizor. Zakaj je temu triku sploh nasedel? Zaradi dolgčasa? Preobilice denarja? Preveč alkohola v krvi? Praznične ekstaze? Vse te misli so mu v hipu šle skozi glavo, nato pa se mu je porodilo grozljivo vprašanje: »Sem res videl svojo smrt?«

Ta misel je Lenarta, sicer urejenega moškega 30. let, ki je zdaj izgledal bolj kot blede prikazen, povlekla ven iz šotora. Svež zrak in tržna mrzlica mu nista uspeli pregnati misli iz glave. Začel je hoditi. Kar je videl, je bilo nedvomno resnično. Potreboval je kako minuto, da se je iztrgal morbidni otopelosti. Po hitrem premisleku situacije je prišel do sklepa: izogibati se mora cestam. Stopil je na pločnik. Naenkrat mu je tok misli prekinil oster zvok na levi.

Avtor besedila: Dominik Lenarčič

PESMI NIKE ARIH

PREROJENA

Zgubljena v svojih mislih,
tavam in se trudim preživeti.
Še vedno preveč je tistih,
zmešnjav v glavi, ki jih ne znam razumeti.

Zadržujem solze kot oblak dež ob dnevih nenaklonjenih sreči,
čakam, da pod bremena težo zlomim se,
ko ne bom več zmožna ustnic v nasmeh si vleči.

Spet nevihta se napleta,
pred trenutkom so me slepili sončni
žarki,
sedaj temačnost se obeta.

Duša z žalostjo mi je odeta,
čuti okolico, ki skrajšuje ji življenja leta.
Telo pritiska ne zdrži,
začne se razodevati.

Prva kaplja najbolj je bridka,
končno se začne ta dolgotrajna bitka.
Tudi druga ne prinese sreče,
v meni vse je vedno bolj grmeče.

Ko čez čas pa le pride do naliva,
zdi se, kot da sem znova se rodila.
Izostrijo se mi vsa čutila,
sprašujem, zakaj se nisem prej zdramila.

Grenkoba zdaj zapušča svet,
um se poskuša razživet,
srce želi se na stežaj odpret,
hočem proti nebu poletet.

Vdihnem svežino čistega zraka,
sedaj vem,
da vse le ni bila napaka.

FINISTERRA

Ne morem pozabiti pogleda s konca sveta
Obujajoče morje vsenaokrog
Nič, pa vendar vse
Nisem nikjer, pa vendar povsod

SMISEL

Knjiga v rokah
Nasmeh na obrazu
Stopala v naročju dragega
Skupaj ne podležeta nobenemu porazu
Moja dedek in babica

DRUG SVET

O, ti Frankfurt moj objesten
Ne sploh mesto, vendar samo letališče
Letam sem in tja, osebnost moja išče,
išče
Rdeč plakat »Preissenkung«
Da najdem potrebe in želja stičišče

Povsod obrazi, veseli, mrki, zaskrbljeni
Ženske v kiklah, ko zunaj je stopinj deset
Odrasli v branje mailov zatopljeni
Čakam, čakam, da v nebo se vrnem spet

»Flight to Ljubljana is now ready for boarding«

Še bus do letala preden grem v oblake mirne
Spet čakam, čakam
Saj vožnja traja dlje kot od Trebnjega do Mire

TEHTNICA

Včasih razmišljam, o čem naj pišem
Življenje mi daje neskončno izbiro
Kako naj med vsemi primeri načrt si zarišem

Polno je vplivnih dejavnikov, povsod
Kdor znajde se v zmešnjavi informacij
Ta se znašel bo tudi drugod

Neodločnost se me od vselej drži
Bom pisala veselo ali žalostno
Da izbrati moram med dvema
Mi vedno glavo mori

Bom temačna in skrivnostna
Ali polna upanja in mehkode
Zagotovo tudi modrostna
To ali tisto
Za vselej Tehtnic tegobe

A v resnici bi želela biti vse
Ker vse tudi sem
Čarobna skušnjava v telesu kodraste dekle
Pisala bom o vsem
Dokler moj čas na tem svetu ne mine.

ŽELIM, DA SI

nežen,
kot sveže natisnjena v knjigi je stran.
In razsvestljujoč,
kot pogled na njene modrosti je moč.

EPIDEMIJA ALI 21. STOLETJE?

Kje ste, kje ste vsi ljudje
Kaj danes res več nihče ven ne gre
Senca drevesa pada zaman
Komu naj služi, če stoji čisto sam
Po ulicah sami postopajo ptiči
Še komar več nikogar ne piči

Ura je zlata
Je mir in spokoj
Narava, ti krasna
Škoda, da nočejo več plesati s teboj

UGLAJENI DISS

Dolgočasje na obrazih,
čakam, da se rešim jih.
Pet dni z bedo obsijanih,
še najtemnejše brezno,
svetlejšje je kot njihov ksiht.

Kamorkoli se obrnem,
hinavska so očesa.
Zvečer nujno en'ga zvrnem,
da omilim stres telesa.

Nedeljski zvonec počí glasno,
nebo postane jasno.
Ali gledam v nebesa?
Končno tu je dan slovesa.

NERODA

Ko zjutraj vstanem, si kave nalijem,
pogledam čez okno, se cela polijem.
Skočim po krpo, da madež razmažem,
potegnem usrano, si prste umažem.
Zdaj majica bela postala je rjava,
jaz pojdem po svetu dišeča kot kava.

Vrnem se v sobo, ob koncu večera,
pomislim, da sem se prav dobro imela.
Pogled sem, pogled tja se je kak pripetil,
zdaj vidim otroček se je z mlekom polil.
Pogledam ga milo, mu rečem ne joči,
svoj madež pokažem,
v trenutku nasmeh na obraz mu priskoči.

Ura je zlata
Je mir in spokoj
Narava, ti krasna
Škoda, da nočejo več plesati s teboj

NA ROBU

Pod menoj prepad,
strašljiv, a vendar mogočen.
Udobno mi je na robu stat,
želim si dol, a živeti še hočem.

Pogled ustavljam na jeznih valovih,
ki v ritmu kot dih brusijo skale.
Ustvarja paleta čustev se novih,
želim poletet čez te grozljive obale.

NALOGA

Sedim na železniški postaji
Zavestno prepuščam se naravi
Ugotavljam, da le ustaviti se je potrebno
Pogledati, prisluhniti
In kmalu postane jasno
Kaj v življenju je zares pomembno

Včasih me popolnoma preplavi obup
Iščem smisel in za boj razloge
Zakaj bi se trudila za sistem naš glup
Ki povzročal mi do konca bo nadloge

Vendar to perspektiva je le ena izmed mnogih
Ki v nas se prebudi
Lahko pustimo,
da napravi iz nas ljudstvo le ubogih
Ali pa poiščemo pogled
Ki prihaja s svetlejšje strani

Pa naj se vrnem v kitico začetno
In povem, kaj pomembno je zares
To so čutila naša
Ki omogočajo doživljanje nam cvetno
In dajo vsem bitjem nalogo
Ki povzroči duše ples

Nalogo, da izcimimo največ iz tega, kar je dano
Da najdemo ljubezen, srečo in prelepi mir
Nabiramo izkušnje
Sploh mi mladi, saj za nas življenje je še rano
Se naučimo zamegliti stres
In najti sprostivne vir

ahkan
dapatkan pesan
yang cukup tinggi? Ter
n tersebut. Angka yang
ksimal untuk pelanggar lan
p daerah juga berbeda.

Indonesia: Kapolri baru mantap.
stai yang beredar. Dalam pesan
ribu untuk pelanggaran tidak
pelanggaran tidak membawa
tidak menggunakan
masing-masing didenda
lampu lalu lintas. Mobil
tidak memasang
Rp 500 ribu.
Rp 500 ribu. Selain
terbuka saat
son,
Rp 250 ribu.
hono
tur dalam
Lalu Lintas
pada 22 Juni
baru.
pesan
mal.
keaja kepala dinas ma
Keap sungkan saat
hadap penda. Dia m
ur un melakukan pen
(at
sekre
ingkat sekre
kda). Hal itu dilal
ingkat sekre

ak
nem
P
yawa
Ui.
yang
nyiapka
Alhasil, r
berjalan begitu jauh u.
bawa bala bantuan bu
rakat di Kampung Per
Saking la
dibutuhkan untuk b
campak yang
Ke depan
dengan he
dan konc
sudah s
sekal
ran
dr
r

lasi yang memperkuat
antirasuah.
usanto, anggota DPR
PAN, menyatakan,
mendukung beberapa
ngin keluar dari
PK. Sebenarnya,
Gubernur J mend
kota hanya me
usulkan. Namun, keputusan
di tangan Mendagri.
katnya kewe
nasitas
Di
Struktur
inspektorat
etara dengan
pansias
p (dinas).
dan
Wan
ra 18

Surabaya
LAMA
Struktur inspektorat setara dengan pansias p (dinas). dan Wan ra 18
uatkan dilakukan. Salah sa
ya dengan pelatihan audit
estigasi. Karena itu, dalam
aturan Mendagri 33/2017 ten
penyusunan APBD 2018,
nya sudah meminta daerah
meningkatkan alokasi anggaran
untuk inspektorat. "Saat ini rata-rata
masih kecil." (far/c17/oni)

Surabaya
nalkan sama arek-arek
Wali Kota Surabaya Tri Ri
bakal calon wakil guberran Sarju
Jatim Puti Guntur Soekarn
(CFD) Taman Bungkul ke
Risma lalu mengajak Puti naik
gung yang dipakai instruktur
kesempatan memp
estuny

Me
taris Fr
pansus
uang
yang
dila
s Mi
telah m
22 pasie
nyak 10
ujuk ke p
erang ca
drasi, dan
unisasi 112
kasus di Kal
menewas
dr/lyn/c1

a Tev